

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249), zwanej dalej „ustawą”. Został on przygotowany na podstawie projektu szczegółowych parametrów i kryteriów oceny jednostek naukowych przedstawionego Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanemu dalej „Ministrem”, przez Przewodniczącego Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy.

Rozporządzenie określa kryteria i tryb przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym, o których mowa w art. 2 pkt 9 lit. a - f ustawy, w tym:

- 1) szczegółowe parametry i kryteria kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych;
- 2) sposób przeprowadzania kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych;
- 3) sposób dokumentowania wyników kompleksowej oceny.

Projektowane rozporządzenie zastąpi w zakresie swojej regulacji rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2014 poz. 1126).

Konieczność wydania przedmiotowego rozporządzenia wynika z potrzeby wprowadzenia szeregu zmian w obowiązujących zasadach kompleksowej oceny działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i ich kategoryzacji. Przy projektowaniu nowych regulacji uwzględniono doświadczenia wynikające ze stosowania dotychczas obowiązujących przepisów oraz ustalone przez resort nauki cele i priorytety polityki naukowej, do których należą: podniesienie jakości prowadzenia badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych, wzmocnienie innowacyjności oraz poprawa pozycji polskiej nauki w skali międzynarodowej, a także wspieranie interdyscyplinarności oraz nowych obszarów badań. W szerokim zakresie zostały wzięte pod uwagę także opinie płynące ze środowiska naukowego.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie rozporządzenia mają na celu umożliwienie przeprowadzenia w sposób obiektywny kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych przy zachowaniu możliwie największej przejrzystości całego procesu tej oceny. W związku z tym, zrezygnowano przede wszystkim ze stosowania zasady porównywania parami wszystkich jednostek naukowych w każdej grupie

wspólnej oceny na rzecz porównywania każdej jednostki naukowej indywidualnie tylko z dwiema jednostkami referencyjnymi.

Kompleksowa ocena jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych będzie dokonywana nie rzadziej niż co 4 lata, w terminie określonym przez Ministra.

W wyniku tej oceny jednostkom naukowym będzie przyznawana kategoria naukowa:

- 1) A+ - poziom wiodący;
- 2) A - poziom bardzo dobry;
- 3) B - poziom zadowolający, z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, badawczo-rozwojowej lub stymulującej innowacyjność gospodarki;
- 4) C - poziom niezadowolający.

Kompleksowa ocena jednostek naukowych będzie dokonywana na podstawie informacji zawartych w wypełnionych przez nie ankietach jednostki naukowej. Zakres informacji o jednostce naukowej i wynikach jej działalności zawartej w ankiecie określono w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Zakres informacji o Polskiej Akademii Umiejętności określono w załączniku nr 2. Kompleksowej ocenie będą podlegały te jednostki naukowe, które wypełniły ankietę, spełniające wymagania formalne określone w rozporządzeniu. Jednostka naukowa, która wypełniła ankietę w sposób niespełniający wymagań formalnych, będzie wzywana do jej poprawienia lub uzupełnienia w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niepoprawienie lub nieuzupełnienie ankiet w terminie będzie skutkowało pozostawieniem sprawy bez rozpoznania.

Przy kompleksowej ocenie poziomu naukowego prowadzonych przez jednostkę naukową badań naukowych lub prac rozwojowych oraz ich efektów będą stosowane następujące kryteria:

- 1) osiągnięcia naukowe i twórcze;
- 2) potencjał naukowy;
- 3) praktyczne efekty działalności naukowej;
- 4) pozostałe efekty działalności naukowej.

W ramach każdego z kryteriów będą oceniane parametry dostosowane do rodzaju i profilu naukowego jednostek naukowych oraz do specyfiki każdej z czterech grup dziedzin nauki, o których mowa w art. 39 pkt 2-5 ustawy. Przykładem może być sposób oceny monografii naukowych w ramach kryterium „osiągnięcia naukowe i twórcze” w grupie nauk humanistycznych i społecznych oraz w grupie nauk o sztuce i twórczości artystycznej.

Kryterium „potencjał naukowy” obejmuje m.in. parametry stymulujące formy działalności jednostek naukowych, które powinny wpłynąć na podniesienie pozycji nauki polskiej w skali międzynarodowej. Należą do nich: aktywność w pozyskiwaniu, koordynowaniu i realizacji projektów międzynarodowych i krajowych, mobilność pracowników polegająca na pobytach pracowników w innych ośrodkach naukowych lub artystycznych – w szczególności w ośrodkach zagranicznych, oraz posiadanie logo HR Excellence in Research.

Kryterium „praktyczne efekty działalności naukowej” obejmuje parametry, które pozwolą ocenić aktywność jednostki naukowej w zakresie praktycznego wykorzystania prowadzonych przez nią badań naukowych lub prac rozwojowych. Przyznawane będą oceny punktowe zarówno za wdrożenia (np. produktu do produkcji), jak i za bardziej subtelne aplikacje rezultatów działalności naukowej, co powinno stymulować wzrost innowacyjności w wielu obszarach o istotnym znaczeniu gospodarczym lub społecznym.

W ramach kryterium „pozostałe efekty działalności naukowej” będą oceniane wybrane przez jednostkę naukową jej największe osiągnięcia, charakterystyczne dla jej rodzaju, profilu naukowego i reprezentowanej grupy dziedzin nauki.

W celu umożliwienia wyłonienia i wskazania Ministrowi wiodących pod względem jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, znacznie wyróżniających się poziomem prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych, zaprojektowany został zestaw dodatkowych kryteriów, przy pomocy których spośród jednostek naukowych kwalifikujących się do kategorii A zostaną wybrane jednostki zasługujące na przyznanie kategorii A+.

Liczby punktów przyznawanych jednostce naukowej za wyniki osiągnięte w ramach kryteriów w poszczególnych dziedzinach nauki, uwzględniające specyfikę działalności instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 9 lit. f ustawy, zostały określone w załącznikach nr 4-7 i 9 do rozporządzenia.

Jednym z elementów oceny jednostki naukowej są publikacje jej pracowników w renomowanych czasopismach naukowych. W celu zapewnienia jednolitej oceny publikacji Minister będzie ogłaszał w formie komunikatu, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra oraz na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra wykaz wybranych czasopism wraz z liczbą punktów przyznawanych w procesie oceny jakości działalności jednostek naukowych za artykuły naukowe zamieszczone w tych czasopismach.

Wykaz będzie się składał z:

- 1) części A – zawierającej liczbę punktów dla publikacji zamieszczonych w czasopiśmie posiadających współczynnik wpływu *Impact Factor* (IF), znajdujących się w bazie *Journal Citation Reports* (JCR);
- 2) części B – zawierającej liczbę punktów dla publikacji w czasopiśmie naukowych nieposiadających obliczonego współczynnika wpływu *Impact Factor* (IF);
- 3) części C – zawierającej liczbę punktów dla publikacji w czasopiśmie naukowych znajdujących się w bazie *European Reference Index for the Humanities* (ERIH).

Minister będzie również ogłaszał kryteria i tryb oceny czasopiśm naukowych, umożliwiające sporządzenie ogłaszanego wykazu, a także będzie ustalał okres jego obowiązywania do celów kompleksowej oceny jednostek naukowych.

W projekcie rozporządzenia przyjęto ponadto, że ważona liczba publikacji oraz liczba pozostałych osiągnięć naukowych i twórczych uwzględnianych przy kompleksowej ocenie jednostki naukowej łącznie nie może być większa od $3N$, gdzie N jest średnią arytmetyczną, z okresu objętego oceną, liczby pracowników zatrudnionych w jednostce naukowej w poszczególnych latach przy realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych w ramach stosunku pracy, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, w odniesieniu do całorocznego okresu zatrudnienia, ustaloną na podstawie corocznie składanych przez pracowników oświadczeń dla celów ubiegania się o przyznanie środków na działalność statutową. Liczba ta będzie pomniejszana o $2N_0$, gdzie N_0 jest liczbą pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy uwzględnianych przy określaniu liczby N , którzy byli zatrudnieni w jednostce naukowej przez co najmniej 3 lata i nie byli autorami lub współautorami osiągnięć naukowych lub twórczych, z wyłączeniem pracowników inżynieryjno-technicznych.

Powyższe ograniczenie liczby osiągnięć uwzględnianych przy kompleksowej ocenie nie będzie dotyczyć uzyskanych przez jednostki naukowe patentów na wynalazki, praw ochronnych na wzory użytkowe i znaki towarowe, praw z rejestracji wzorów przemysłowych lub topografii układu scalonego oraz wyłącznych praw do odmiany roślin udzielonych przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych lub udzielone za granicą. Będzie to stanowić istotny czynnik stymulujący działania proinnowacyjne jednostek naukowych.

Kompleksową ocenę jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostek naukowych będzie przeprowadzał Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych. W celu realizacji tego zadania Przewodniczący Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, na wniosek

właściwych komisji Komitetu powoła zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy, zespoły ewaluacji, zwane dalej „zespołami”. W skład zespołów będą wchodzić eksperci właściwi dla różnych rodzajów jednostek naukowych i dziedzin nauki.

Jednostki naukowe będą oceniane przez zespoły w grupach wspólnej oceny, dla których w projekcie rozporządzenia zastosowano skrót „GWO”. Propozycje przypisania jednostek naukowych do poszczególnych GWO przygotowuje Komitet, z uwzględnieniem specyfiki każdej z grup nauk oraz wielkości, rodzaju i profilu naukowego jednostek naukowych, określonego przede wszystkim na podstawie analizy publikacji naukowych ich pracowników oraz uprawnień do nadawania stopni naukowych, a także dyscyplin naukowych, w których pracownicy jednostki naukowej uzyskali stopnie lub tytuł naukowy.

W każdej grupie dziedzin nauki będzie utworzona jedna GWO dla niejednorodnych jednostek naukowych (NJN), których działalność wykracza w sposób znaczący poza dziedzinę nauki lub poza grupę dziedzin nauki. Jest to rozwiązanie sprzyjające podejmowaniu badań interdyscyplinarnych.

Projekt składu GWO będzie ogłaszany na stronie podmiotowej Ministra. Jednostki naukowe będą mogły zgłaszać zastrzeżenia dotyczące ich przyporządkowania do GWO, w terminie 14 dni od ich ogłoszenia. Po rozpatrzeniu przez Komitet zgłoszonych zastrzeżeń, składy poszczególnych GWO będą ogłaszane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra.

Dla każdej GWO właściwe komisje Komitetu określą po dwie jednostki referencyjne (modelowe): dla kategorii A i dla kategorii B, biorąc pod uwagę w szczególności pozycję nauki polskiej w dyscyplinach naukowych reprezentowanych przez jednostki naukowe w danej GWO w skali międzynarodowej. Jednostka referencyjna będzie określana przez wartości ocen według czterech ww. kryteriów. Wartości ocen jednostek referencyjnych przyjęte dla poszczególnych GWO przez Komitet Przewodniczący Komitetu niezwłocznie będzie przedstawiał Ministrowi do zatwierdzenia. Wartości ocen jednostek referencyjnych będą niezmiennie do czasu kolejnej oceny jednostek naukowych w terminie określonym przez Ministra.

W procesie kompleksowej oceny każdej z jednostek naukowych w poszczególnych GWO zostaną przyznane cztery odrębne oceny w odniesieniu do następujących kryteriów: osiągnięcia naukowe i twórcze, potencjał naukowy, praktyczne efekty działalności naukowej oraz pozostałe efekty działalności naukowej.

Jednostki będą oceniane niezależnie w ramach każdego kryterium przez właściwe zespoły. Komisja Komitetu ustali dodatni bądź ujemny wynik punktowy porównania ocen uzyskanych przez jednostkę naukową z ocenami jednostek referencyjnych w danej GWO metodą porównań parami, wykorzystującej ważoną relację przewyższania, według algorytmu określonego w załączniku nr 8 do rozporządzenia. Porównanie ocen będzie następować odrębnie w zakresie każdego z ww. kryteriów oceny.

Wynik punktowy porównania jednostki naukowej z jednostką referencyjną będzie ważoną sumą wyników porównań względem czterech kryteriów, z uwzględnieniem wag dla poszczególnych kryteriów, które zostały określone dla każdej grupy dziedzin nauki i rodzaju jednostek naukowych. Na przykład w grupie nauk o życiu wynik porównań oceny uzyskanej przez instytut badawczy w ramach kryterium „osiągnięcia naukowe i twórcze” z analogicznymi ocenami innych instytutów badawczych w danej GWO będzie uwzględniany z wagą 60, a w grupie nauk ścisłych i inżynierskich z wagą 40, co wynika ze specyfiki tej grupy nauk i rodzaju jednostek naukowych.

Nieujemny wynik punktowy porównania ocenianej jednostki naukowej z jednostką referencyjną dla kategorii naukowej A obliczony według wzoru, o którym mowa w ust. 4 załącznika nr 8 do rozporządzenia, będzie stanowić podstawę do zaliczenia tej jednostki do kategorii naukowej A. Ujemny wynik punktowy porównania ocenianej jednostki naukowej z jednostką referencyjną dla kategorii naukowej B będzie stanowić podstawę do zaliczenia tej jednostki do kategorii naukowej C. Wynik punktowy porównania ocenianej jednostki naukowej z jednostkami referencyjnymi dla kategorii naukowej A i B niestanowiący podstawy do zaliczenia tej jednostki do kategorii naukowej A lub C będzie stanowić podstawę do zaliczenia tej jednostki naukowej do kategorii naukowej B.

Polska Akademia Umiejętności, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności naukowej, będzie oceniana w odrębnym trybie przez zespół ewaluacji wskazany przez Komisję do spraw Grupy Nauk Humanistycznych i Społecznych, przy zastosowaniu kryteriów uwzględniających specyfikę tej jednostki naukowej.

Komisja Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych będzie podejmować uchwałę w sprawie kategorii naukowych proponowanych dla ocenianych jednostek naukowych, którą Przewodniczący Komitetu będzie niezwłocznie przekazywał do Ministra w celu przyznania jednostkom naukowym kategorii naukowej. Zgodnie z art. 47 ust 1. ustawy Minister przyznaje kategorię naukową jednostkom naukowym w drodze decyzji.

Przewidziano odrębny tryb oceny tych jednostek naukowych, których działalność w znaczącej części dotyczy badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa objętych ochroną informacji niejawnych. Jednostki takie mogą wystąpić do Ministra z wnioskiem o przeprowadzenie oceny i przyznanie kategorii naukowej w trybie odrębnym. Ocena takich jednostek będzie przeprowadzana w dwóch etapach. W pierwszym etapie jednostka będzie podlegać ocenie na podstawie ankiety, analogicznie jak pozostałe jednostki naukowe. W drugim etapie będą oceniane efekty działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej na rzecz bezpieczeństwa i obronności przeprowadzanej w jej siedzibie przez zespół ewaluacji, w skład którego wejdą eksperci posiadający poświadczenie bezpieczeństwa, upoważniające do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „tajne”. Zespół ten uwzględni w ocenie w szczególności poziom naukowy realizowanych badań naukowych lub prac rozwojowych i osiągniętych wyników oraz ich znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności państwa. Zespół przedstawi właściwej komisji Komitetu swoją ocenę wraz z uzasadnieniem. Na podstawie ocen z dwóch etapów komisja Komitetu podejmie uchwałę w sprawie proponowanej kategorii naukowej. Komisja Komitetu przekaze niezwłocznie uchwałę Przewodniczącemu Komitetu.

Kompleksowa ocena jednostek naukowych:

- a) którym przyznana została kategoria naukowa C,
- b) w których nastąpiły zmiany organizacyjne po przyznaniu kategorii naukowej (podział, połączenie lub przyłączenie wydzielonej organizacyjnie części innej jednostki naukowej lub części innych jednostek naukowych albo wyłączenie wydzielonej organizacyjnie części),
- c) które zostały utworzone po przeprowadzeniu kompleksowej oceny w terminie określonym przez Ministra i prowadziły działalność naukową przez co najmniej dwa lata,
– będzie mogła być przeprowadzona w terminie innym, niezależnym od postępowania przeprowadzanego nie rzadziej niż co 4 lata w terminie określonym przez Ministra.

Ocena ta będzie przeprowadzana przy zastosowaniu tych samych czterech kryteriów wymienionych wyżej, a oceny, jakie jednostka naukowa uzyska w ramach czterech kryteriów, będą porównywane z wartościami ocen jednostek referencyjnych właściwej GWO wskazanej przez Komitet, zgodnie z ważoną relacją przewyższania algorytmu określonego w załączniku nr 8 do rozporządzenia. Na podstawie wyników tego porównania komisja Komitetu będzie podejmować uchwałę w sprawie proponowanej kategorii naukowej.

Wyniki kompleksowej oceny będą dokumentowane w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym wskazanym przez Ministra oraz w formie pisemnej.

W postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym będą dokumentowane:

- 1) karty kompleksowej oceny jednostek naukowych;
- 2) wyniki kwalifikacji formalnej oraz oceny dokonanej przez zespoły ewaluacji poszczególnych osiągnięć przedstawionych przez jednostkę naukową w ankiecie;
- 3) wyniki punktowe porównania wartości ocen przyznanych jednostkom naukowym z wartościami ocen jednostek referencyjnych właściwej GWO w zakresie każdego z kryteriów kompleksowej oceny w danej GWO
- 4) kategorie naukowe proponowane dla jednostek naukowych przez komisje Komitetu;
- 5) kategorie naukowe przyznane jednostkom naukowym przez ministra.

W formie pisemnej są dokumentowane:

- 1) karty kompleksowej oceny jednostek naukowych;
- 2) oceny sprawozdań jednostek naukowych, które otrzymały kategorię C zespołów ewaluacji;
- 3) uchwały komisji Komitetu w sprawie kategorii naukowych proponowanych dla jednostek naukowych;
- 4) uchwały Komitetu w sprawie opinii na temat wniosków, o których mowa w art. 47 ust. 2 ustawy.

Z uwagi na to, że do przeprowadzenia kompleksowej oceny jednostek naukowych uprawnionych lub zobligowanych przepisami rozporządzenia do złożenia wniosku o przyznanie kategorii naukowej w terminie innym niż określony przez Ministra (jednostki, które otrzymały kategorię C, jednostki podlegające zmianom organizacyjnym oraz jednostki nowo utworzone) niezbędne są GWO oraz zatwierdzenie dla nich przez Ministra wartości ocen jednostek referencyjnych, co następuje w trakcie postępowania wszczynanego w terminie określanym przez Ministra nie rzadziej niż co 4 lata, rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 października 2016 r. Jedynie przepisy dotyczące przygotowania wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych w kompleksowej ocenie jednostek naukowych za artykuły naukowe zamieszczane w czasopismach wymienionych w wykazie wejdą w życie 14 dni od dnia ogłoszenia rozporządzenia, z uwagi na konieczność regularnej aktualizacji wykazu przez Ministra.

Jednocześnie projekt zawiera przepis przejściowy, wskazujący, iż do postępowań w sprawie kompleksowej oceny wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosowane będą przepisy dotychczasowe.

Po wejściu w życie rozporządzenia (w dniu 1 października 2016 r.) utraci moc rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2014 poz. 1126).

Wstępna opinia o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej.
Projektowana regulacja nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.